

สารบัญ

ภาค ๑ แนวความคิดและประสบการณ์ของต่างประเทศเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรวินิจัยคดีปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง....	๒๙
บทที่ ๑ ภาพรวม.....	๓๑
ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับระบบกฎหมายที่สำคัญของต่างประเทศ	๓๑
๑. ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์	๓๑
๒. ระบบประมวลกฎหมาย	๓๒
ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวความคิดในการจัดตั้งองค์กรวินิจัยคดีปกครองของต่างประเทศ	๓๓
๑. ระบบที่ให้ผู้พิพากษาศาลยุติธรรมเป็นผู้พิจารณาพิพากษาคดีปกครอง	๓๔
๑.๑ กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์	๓๕
๑.๒ กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย	๓๖
๒. ระบบที่ให้ตุลาการผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายปกครองเป็นผู้พิจารณาพิพากษาคดีปกครอง	๓๗
๓. ระบบที่ให้ตุลาการศาลปกครองเป็นผู้พิจารณาพิพากษาคดีปกครองที่ได้แย่งความชอบด้วยกฎหมายของนิติกรรมทางปกครองและให้ผู้พิพากษาศาลยุติธรรมเป็นผู้พิจารณาพิพากษาคดีปกครองที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบของฝ่ายปกครอง	๓๘
บทที่ ๒ แนวความคิดและประสบการณ์ของประเทศที่ให้ตุลาการผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายปกครองเป็นผู้พิจารณาพิพากษาคดีปกครอง : ระบบฝรั่งเศส....	๔๐
ส่วนที่ ๑ แนวความคิดพื้นฐานและความเป็นมาของการจัดตั้งองค์กรวินิจัยคดีปกครองของฝรั่งเศส	๔๐
๑. แนวความคิดพื้นฐานและความเป็นมาของการจัดตั้งองค์กรวินิจัยคดีปกครองของฝรั่งเศส	๔๐
๒. ความเป็นมาของการจัดตั้งองค์กรวินิจัยคดีปกครองของฝรั่งเศส	๔๑
ส่วนที่ ๒ โครงสร้างและการจัดตั้งองค์กรวินิจัยคดีปกครองของฝรั่งเศส	๔๒

๑. ระบบองค์กรวินิจัยคดีปกครองของฝรั่งเศส	๔๒
๒. โครงสร้าง การจัดองค์กร และอำนาจหน้าที่ของสภาแห่งรัฐ ของฝรั่งเศส	๔๓
๓. โครงสร้างและการจัดองค์กรของศาลปกครองชั้นอุทธรณ์	๔๔
๔. โครงสร้างและการจัดองค์กรของศาลปกครองชั้นต้น	๔๔
ส่วนที่ ๓ คุณสมบัติและการแต่งตั้งตุลาการศาลปกครองของฝรั่งเศส	๔๕
๑. คุณสมบัติและการแต่งตั้งสมาชิกของสภาแห่งรัฐ	๔๕
๒. คุณสมบัติและการแต่งตั้งตุลาการศาลปกครองชั้นต้นและตุลาการ ศาลปกครองชั้นอุทธรณ์	๔๗
ส่วนที่ ๔ คดีที่อยู่ในอำนาจขององค์กรวินิจัยคดีปกครองของฝรั่งเศส	๔๙
๑. ประเภทของคดีปกครองที่อยู่ในอำนาจขององค์กรวินิจัยคดี ปกครองของฝรั่งเศส	๔๙
๒. อำนาจและเขตอำนาจของศาลปกครองชั้นต้น	๕๐
๓. อำนาจและเขตอำนาจของศาลปกครองชั้นอุทธรณ์	๕๐
๔. อำนาจของสภาแห่งรัฐในฐานะองค์กรวินิจัยคดีปกครอง	๕๐
ส่วนที่ ๕ วิธีพิจารณาคดีปกครองของฝรั่งเศส	๕๑
๑. ลักษณะสำคัญของวิธีพิจารณาคดีปกครองของฝรั่งเศสโดยทั่วไป	๕๑
๒. ลักษณะสำคัญของการดำเนินกระบวนการพิจารณาในขั้นตอนที่สำคัญ	๕๑
๓. วิธีพิจารณาคดีปกครองในศาลปกครองชั้นต้น	๕๔
๔. วิธีพิจารณาคดีปกครองในศาลปกครองชั้นอุทธรณ์	๕๔
๕. วิธีพิจารณาคดีปกครองในสภาแห่งรัฐ	๕๕
บทที่ ๓ แนวความคิดและประสบการณ์ของประเทศที่ให้ตุลาการศาลปกครอง เป็นผู้พิจารณาพิพากษาคดีปกครองที่ได้แย่งความชอบด้วยกฎหมาย ของนิติกรรมทางปกครองและให้ผู้พิพากษาศาลยุติธรรมเป็นผู้พิจารณา พิพากษาคดีปกครองเกี่ยวกับความรับผิดชอบของฝ่ายปกครอง.....	๕๗
ส่วนที่ ๑ ประเทศที่มีระบบศาลปกครองเป็นเอกเทศจากศาลยุติธรรมและเป็น เอกเทศจากฝ่ายบริหารด้วย : ศึกษากรณีของสหพันธ์สาธารณรัฐ เยอรมัน	๕๘
๑. ระบบศาลของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน	๕๘
๒. โครงสร้างและการจัดองค์กรของศาลปกครองของสหพันธ์ สาธารณรัฐเยอรมัน	๖๑
๓. คุณสมบัติและการแต่งตั้งตุลาการศาลปกครองของสหพันธ์ สาธารณรัฐเยอรมัน	๖๑

๔. คดีที่อยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง	
ของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน	๖๒
๕. วิธีพิจารณาคดีปกครองของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน	๖๓
ส่วนที่ ๒ ประเทศที่มีศาลปกครองเป็นเอกเทศจากศาลยุติธรรม แต่การ	
วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลเป็นอำนาจ	
ของศาลยุติธรรม	๖๔
๑. ประเทศอิตาลี	๖๕
๑.๑ ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์	๖๕
๑.๒ ระบบองค์กรวินิจฉัยคดีปกครอง	๖๖
๑.๓ การโต้แย้งคัดค้านนิติกรรมทางปกครอง	๖๖
๒. ประเทศเบลเยียม	๖๘
๒.๑ ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์	๖๘
๒.๒ ระบบองค์กรวินิจฉัยคดีปกครอง	๖๘
๒.๓ การแบ่งเขตอำนาจกันระหว่างศาลยุติธรรมกับองค์กรวินิจฉัย	
คดีปกครอง	๖๘
๓. ประเทศเนเธอร์แลนด์	๖๙
๓.๑ ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์	๖๙
๓.๒ ระบบการพิจารณาคดีปกครองในปัจจุบัน	๗๐

ภาค ๒ การดำเนินการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นในประเทศไทย..... ๗๑

บทที่ ๑ เหตุผลและความจำเป็นของการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นในประเทศไทย..... ๗๓

บทที่ ๒ ความพยายามในการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นในประเทศไทยในอดีตที่ผ่านมา.... ๗๗

ส่วนที่ ๑ ช่วงแรก (พ.ศ. ๒๔๗๖ - พ.ศ. ๒๕๑๖) เป็นช่วงของการหาข้อสรุปว่า

ควรหรือไม่ที่จะจัดตั้งศาลปกครองขึ้นในประเทศไทย ๗๗

ส่วนที่ ๒ ช่วงที่สอง (พ.ศ. ๒๕๑๗ - พ.ศ. ๒๕๓๘) เป็นช่วงของการหาข้อสรุปว่า

ศาลปกครองที่จะจัดตั้งขึ้นนั้นควรอยู่ในระบบศาลยุติธรรมตาม “ระบบ

ศาลเดี่ยว” หรือควรแยกเป็นเอกเทศจากศาลยุติธรรมตาม “ระบบศาลคู่” ๗๙

๑. แนวความคิดที่เห็นควรจัดตั้งศาลปกครองตาม “ระบบศาลเดี่ยว”

ในระบบศาลยุติธรรม ๗๙

๒. แนวความคิดที่เห็นควรจัดตั้งศาลปกครองตาม “ระบบศาลคู่”

โดยแยกเป็นเอกเทศจากระบบศาลยุติธรรม ๘๐

ส่วนที่ ๓ ช่วงที่สาม (พ.ศ. ๒๕๓๘ - ปัจจุบัน) เป็นช่วงที่ได้มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญให้รัฐดำเนินการจัดตั้งศาลปกครองเป็นระบบศาลคู่	๘๓
๑. การดำเนินการในสมัยรัฐบาลที่มีนายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นนายกรัฐมนตรี	๘๔
๒. การดำเนินการในสมัยรัฐบาลที่มีพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี	๘๖
๓. การดำเนินการในสมัยรัฐบาลที่มีนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี	๘๘
๔. การยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙	๙๑
๕. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	๙๑

บทที่ ๓ ความพยายามในการพัฒนาระบบวิธีพิจารณาคดีปกครองขึ้นในประเทศไทย... ๙๒

ส่วนที่ ๑ เหตุผลและความจำเป็นของการสร้างระบบวิธีพิจารณาคดีปกครองขึ้นในประเทศไทย	๙๒
๑. คดีปกครองเป็นข้อพิพาทระหว่างคู่ความที่มีฐานะไม่เท่าเทียมกัน	๙๒
๒. ระบบวิธีพิจารณาคดีปกครองมีจุดมุ่งหมายที่จะถ่วงดุลการใช้อำนาจดุลพินิจของตุลาการ	๙๒
ส่วนที่ ๒ แนวทางในการสร้างวิธีพิจารณาคดีปกครองขึ้นในประเทศไทย	๙๓
๑. การสร้างวิธีพิจารณาคดีปกครองขึ้นในประเทศไทยควรเริ่มต้นด้วยการใช้ “ระบบร้องทุกข์”	๙๔
๒. วิธีพิจารณาคดีปกครองที่จะสร้างขึ้นควรปรับตัวได้โดยไม่ยากนัก	๙๔

บทที่ ๔ ศาลปกครองเป็นองค์กรหนึ่งในบรรดาองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐.....	๙๕
--	----

ภาค ๓ โครงสร้างของศาลปกครอง ระบบตุลาการศาลปกครองและอำนาจของศาลปกครอง.....	๙๙
---	----

บทที่ ๑ โครงสร้างของศาลปกครอง.....	๑๐๑
๑. ชั้นศาล	๑๐๑

๒. การจัดตั้งและการเปิดทำการ	๑๐๑
บทที่ ๒ ระบบตุลาการศาลปกครอง.....	๑๐๗
๑. ระดับตำแหน่ง	๑๐๗
๒. จำนวน	๑๐๗
๓. คุณสมบัติ	๑๐๘
๔. ลักษณะต้องห้าม	๑๑๓
๕. การคัดเลือกและการแต่งตั้ง	๑๑๓
๖. เงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง	๑๑๕
๗. การปฏิบัติหน้าที่และหลักประกันความเป็นอิสระ	๑๑๗
๘. วินัยและการดำเนินการทางวินัย	๑๑๘
๙. การพ้นจากตำแหน่ง	๑๑๙
๑๐. บำเหน็จบำนาญ	๑๒๐
บทที่ ๓ คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง.....	๑๒๑
๑. องค์ประกอบ	๑๒๑
๒. อำนาจหน้าที่	๑๒๑
บทที่ ๔ บทเฉพาะกาล.....	๑๒๒
๑. การคัดเลือกและการแต่งตั้งตุลาการในศาลปกครองสูงสุดชุดแรก	๑๒๒
๒. การเปิดทำการศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองกลาง และศาลปกครอง ในภูมิภาค	๑๒๘
บทที่ ๕ กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งศาลปกครอง.....	๑๒๙
๑. พระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๒	๑๒๙
๒. พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ๑๘) พ.ศ. ๒๕๔๒	๑๒๙
บทที่ ๖ สำนักงานศาลปกครองและการบริหารงานศาลปกครอง.....	๑๓๐
๑. การบริหารงานศาลก่อนมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	๑๓๐
๒. การบริหารงานศาลตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	๑๓๑
๓. การบริหารงานศาลตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	๑๓๒
๔. สำนักงานศาลปกครอง	๑๓๒

๕. คณะกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง	๑๓๔
๖. ข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง	๑๓๕
๗. พนักงานคดีปกครอง	๑๓๖
๘. การงบประมาณ	๑๓๖

ภาค ๔ คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง.....๑๓๗

บทที่ ๑ คดีปกครองที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐..... ๑๓๗

ส่วนที่ ๑ หลักเกณฑ์ในการพิจารณาคดีปกครองที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

๒๕๕๐

๑๓๗

๑. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

๒๕๕๐

๑๓๗

๒. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองตาม

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

๒๕๕๐

๑๔๐

ส่วนที่ ๒ หลักเกณฑ์ในการพิจารณาคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองตาม

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

พ.ศ. ๒๕๕๒

๑๔๑

๑. บทบัญญัติของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดี
ปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

๑๔๑

๒. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองตาม

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

พ.ศ. ๒๕๕๒

๑๔๒

ส่วนที่ ๓ การกำหนดเขตอำนาจของศาลปกครอง..... ๑๔๗

๑. คดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองชั้นต้น

๑๔๗

๒. คดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองสูงสุด

๑๔๗

ส่วนที่ ๔ คดีที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง..... ๑๕๓

๑. คดีที่มีลักษณะเป็นคดีปกครอง แต่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

บัญญัติยกเว้นไว้มิให้อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง

๑๕๓

๒. คดีที่มีกฎหมายพิเศษตัดอำนาจของศาลปกครองไว้โดยเฉพาะ

๑๖๐

ส่วนที่ ๕ ปัญหาการตีความบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๗๖ วรรคหนึ่ง ว่าศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาข้อพิพาททางปกครองเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลเท่านั้น หรือมีอำนาจพิจารณาพิพากษาข้อพิพาททางปกครองเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลด้วย	๑๖๐
๑. คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๔/๒๕๔๓	๑๖๒
๒. คำวินิจฉัยของศาลปกครอง	๑๖๘
๓. คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๒/๒๕๔๖	๑๗๑
๔. คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑-๒๔/๒๕๔๗	๑๗๔
๕. ประเด็นพิจารณาทางวิชาการ	๑๗๕
๖. คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๔๙	๑๗๘
๗. คำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด (คดีหมายเลขดำที่ อ.๕๑๙/๒๕๔๗ คดีหมายเลขแดงที่ อ.๒๕๐/๒๕๔๙)	๑๘๐

บทที่ ๒ คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐.....	๑๘๙
-------------------------------------	-----

ส่วนที่ ๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	
มีการบัญญัติอำนาจของศาลปกครองไว้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น	๑๘๙

๑. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง	๑๘๙
๒. คำอธิบายบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ	๑๙๐

ส่วนที่ ๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	
มีการจำกัดอำนาจของศาลปกครองมิให้พิจารณาคดีบางประเภท	๑๙๒

๑. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง	๑๙๒
๒. คำอธิบายบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ	๑๙๒

ส่วนที่ ๓ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	
มีการโอนอำนาจในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งทั้งหมดไปให้ศาลยุติธรรม	๑๙๓

ส่วนที่ ๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	
มีการบัญญัติให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญบางองค์กรร้องขอต่อศาลปกครองให้พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายของกฎคำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดในทางปกครองได้	๑๙๔

ส่วนที่ ๕ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
มีการบัญญัติให้มีการนำคำวินิจฉัยของบางองค์กรไปฟ้องคดีต่อ
ศาลปกครองได้

๑๙๕

ภาค ๕ วิธีพิจารณาคดีปกครอง.....๑๙๗

บทที่ ๑ แหล่งที่มาของกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง..... ๑๙๙

๑. พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ๑๙๙
๒. พระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ๒๕๕๒ ๑๙๙
๓. ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณา
คดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๓ ๑๙๙
๔. ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยองค์คณะ
การจ่ายสำนวน การโอนคดี การปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการในศาลปกครอง
การคัดค้านตุลาการในศาลปกครอง การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานคดีปกครอง
และการมอบอำนาจให้ดำเนินคดีปกครองแทน พ.ศ. ๒๕๕๔ ๒๐๐
๕. ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการดำเนิน
กระบวนการพิจารณาและพิพากษาคดีปกครองที่โอนมาจากเรื่องร้องทุกข์ตาม
กฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๕๔ ๒๐๐
๖. ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของประธานศาลปกครองสูงสุด
และอธิบดีศาลปกครองชั้นต้นและการบริหารงานศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๔ ๒๐๑
๗. ข้อบังคับคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ว่าด้วย
วิธีการเสนอเรื่องการพิจารณาและวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๔ ๒๐๑
๘. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ๒๐๑
๙. หลักกฎหมายทั่วไปว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง ๒๐๒

บทที่ ๒ ลักษณะพิเศษของวิธีพิจารณาคดีปกครอง..... ๒๐๓

๑. เป็นวิธีพิจารณาคดีที่ใช้ระบบไต่สวน ๒๐๓
๒. เป็นวิธีพิจารณาคดีที่เน้นกระบวนการพิจารณาที่เป็นลายลักษณ์อักษร ๒๐๔
๓. เป็นวิธีพิจารณาคดีที่เรียบง่ายเพื่อให้คู่กรณีสามารถดำเนินกระบวนการพิจารณา
ได้ด้วยตนเอง ๒๐๕
๔. เป็นวิธีพิจารณาคดีที่มีการถ่วงดุลอำนาจของตุลาการในการตัดสินใจ ๒๐๕

บทที่ ๓ เงื่อนไขในการฟ้องคดีปกครอง.....๒๐๖

- ส่วนที่ ๑** คำฟ้องต้องมีสาระสำคัญครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ๒๐๖
- ส่วนที่ ๒** ผู้ฟ้องคดีต้องเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีและมีความสามารถในการฟ้องคดี ๒๐๘

๑. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีสิทธิฟ้องคดีและความสามารถในการฟ้องคดี	๒๐๘
๒. เกณฑ์ในการพิจารณาผู้มีสิทธิฟ้องคดี	๒๑๐
๓. ความสามารถในการฟ้องคดี	๒๒๐
ส่วนที่ ๓ ในกรณีที่ไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายในเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ การฟ้องคดีปกครองในเรื่องนั้นจะกระทำได้อีกเมื่อมีการดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการดังกล่าวแล้ว	๒๒๒
๑. กรณีที่ผู้มีสิทธิฟ้องคดีจะต้องดำเนินการโต้แย้งคัดค้านต่อเจ้าหน้าที่หรือองค์กรผู้พิจารณาอุทธรณ์ของฝ่ายบริหารให้เสร็จสิ้นเสียก่อนจึงจะมาฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้	๒๒๒
๒. กรณีที่ผู้มีสิทธิฟ้องคดีสามารถฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้โดยตรง	๒๒๔
ส่วนที่ ๔ ถ้าเป็นคดีที่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล ผู้ฟ้องคดีต้องชำระค่าธรรมเนียมศาลให้ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด	๒๒๖
๑. หลัก	๒๒๖
๒. ข้อยกเว้น	๒๒๗
ส่วนที่ ๕ คำฟ้องต้องยื่นภายในกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดี	๒๓๑
๑. ระยะเวลาในการฟ้องคดีขอให้เพิกถอนกฎ	๒๓๑
๒. ระยะเวลาในการฟ้องคดีขอให้เพิกถอนคำสั่งทางปกครองหรือสั่งห้ามการกระทำทางปกครอง	๒๓๒
๓. ระยะเวลาในการฟ้องคดีขอให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติตามหน้าที่ภายในเวลาที่ศาลกำหนด	๒๓๓
๔. ระยะเวลาในการฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดชอบอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๒๓๔
๕. ระยะเวลาในการฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง	๒๓๖
๖. ระยะเวลาในการฟ้องคดีเกี่ยวกับการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะหรือสถานะของบุคคล	๒๔๐
๗. การฟ้องคดีปกครองที่ศาลปกครองเห็นว่าจะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือมีเหตุจำเป็นอื่น	๒๔๑
ส่วนที่ ๖ การฟ้องคดีต้องไม่เป็นการฟ้องซ้อนหรือฟ้องซ้ำ	๒๔๒
๑. การฟ้องคดีต้องไม่เป็นการฟ้องซ้อน	๒๔๒
๒. การฟ้องคดีต้องไม่เป็นการฟ้องซ้ำ	๒๔๒

บทที่ ๔ การยื่นคำฟ้องและการเสนอเรื่องต่อศาลปกครองโดยผู้ตรวจการแผ่นดิน

และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ..... ๒๔๓

ส่วนที่ ๑ การยื่นคำฟ้อง..... ๒๔๓

๑. วิธีการยื่นคำฟ้อง..... ๒๔๓

๒. ศาลที่จะต้องยื่นฟ้อง..... ๒๔๔

ส่วนที่ ๒ การเสนอเรื่องต่อศาลปกครองโดยผู้ตรวจการแผ่นดิน..... ๒๔๕

๑. บทบัญญัติของกฎหมายและระเบียบ..... ๒๔๕

๒. ข้อหาหรือและความเห็นของอธิบดีศาลปกครองกลาง..... ๒๔๖

ส่วนที่ ๓ การเสนอเรื่องต่อศาลปกครองโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ..... ๒๕๑

บทที่ ๕ องค์คณะพิจารณาพิพากษา การจ่ายสำนวน และการตรวจคำฟ้อง..... ๒๕๒

ส่วนที่ ๑ องค์คณะพิจารณาพิพากษา..... ๒๕๒

๑. การจัดองค์คณะในศาลปกครองสูงสุด..... ๒๕๒

๒. การจัดองค์คณะในศาลปกครองชั้นต้น..... ๒๕๓

๓. การเปลี่ยนแปลงองค์คณะ..... ๒๕๓

ส่วนที่ ๒ การจ่ายสำนวน..... ๒๕๔

๑. การจ่ายสำนวนให้แก่องค์คณะ..... ๒๕๔

๒. การจ่ายสำนวนภายในองค์คณะ..... ๒๕๕

๓. การเรียกคืนหรือโอนสำนวนคดี..... ๒๕๕

ส่วนที่ ๓ การตรวจคำฟ้องและการสั่งรับหรือไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา..... ๒๕๖

๑. การตรวจคำฟ้อง..... ๒๕๖

๒. การสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา..... ๒๕๗

๓. การสั่งรับคำฟ้องไว้พิจารณา..... ๒๕๗

ส่วนที่ ๔ การดำเนินการในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจศาล..... ๒๕๙

๑. การดำเนินการในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจศาลระหว่าง
ศาลปกครองกับศาลอื่นซึ่งมิใช่ศาลปกครอง..... ๒๕๙

๒. การดำเนินการในกรณีมีปัญหาเรื่องอำนาจศาลระหว่างศาลปกครอง
ด้วยกัน..... ๒๖๒

บทที่ ๖ การแสวงหาข้อเท็จจริงและการสรุปสำนวน..... ๒๖๔

ส่วนที่ ๑ การแสวงหาข้อเท็จจริง..... ๒๖๔

๑. การแสวงหาข้อเท็จจริงจากคำฟ้อง คำให้การ และคำคัดค้าน
คำให้การ และคำให้การเพิ่มเติม..... ๒๖๕

๒. การแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมของศาลและการรับฟังพยานหลักฐาน	๒๖๖
ส่วนที่ ๒ การสรุปสำนวนโดยตุลาการเจ้าของสำนวน	๒๖๙
๑. ขั้นตอนที่อาจมีการสรุปสำนวน	๒๖๙
๒. องค์ประกอบของบันทึกของตุลาการเจ้าของสำนวน	๒๖๙
ส่วนที่ ๓ การตรวจสอบการสรุปสำนวนของตุลาการเจ้าของสำนวนโดยองค์คณะ และการกำหนดวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริง	๒๗๐
๑. การตรวจสอบการสรุปสำนวนของตุลาการเจ้าของสำนวนโดยองค์คณะ	๒๗๐
๒. การกำหนดวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริง	๒๗๐
บทที่ ๗ การแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดี	๒๗๒
ส่วนที่ ๑ การแต่งตั้งและอำนาจหน้าที่ของตุลาการผู้แถลงคดี	๒๗๒
๑. การแต่งตั้งตุลาการผู้แถลงคดี	๒๗๒
๒. อำนาจหน้าที่ของตุลาการผู้แถลงคดี	๒๗๒
ส่วนที่ ๒ การจัดทำและการเสนอคำแถลงการณ์	๒๗๒
๑. การจัดทำคำแถลงการณ์	๒๗๒
๒. การเสนอคำแถลงการณ์	๒๗๓
บทที่ ๘ การนั่งพิจารณาคดี	๒๗๔
ส่วนที่ ๑ การดเนินกระบวนการพิจารณาก่อนการนั่งพิจารณาคดี	๒๗๔
ส่วนที่ ๒ การดำเนินกระบวนการพิจารณาในวันนั่งพิจารณาคดี	๒๗๔
บทที่ ๙ การทำคำพิพากษาและคำสั่ง	๒๗๖
ส่วนที่ ๑ การประชุมปรึกษาคดี	๒๗๖
ส่วนที่ ๒ การจัดทำคำพิพากษาและคำสั่ง	๒๗๗
ส่วนที่ ๓ การอ่านผล ผลของคำพิพากษาหรือคำสั่งซึ่งขาดคดีปกครอง การแก้ไขและการเผยแพร่	๒๗๘
๑. การอ่านผลแห่งคำพิพากษาหรือคำสั่งซึ่งขาดคดีปกครอง	๒๗๘
๒. ผลของคำพิพากษาหรือคำสั่งซึ่งขาดคดี	๒๗๘
๓. การแก้ไขคำพิพากษาหรือคำสั่งซึ่งขาดคดี	๒๗๙
๔. การเผยแพร่คำพิพากษาหรือคำสั่งซึ่งขาดคดี	๒๗๙
บทที่ ๑๐ วิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษา	๒๘๑
ส่วนที่ ๑ การทุเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครอง	๒๘๑

๑. หลักทั่วไป	๒๘๑
๒. การขอทุเลา	๒๘๑
๓. การพิจารณาของศาล	๒๘๒
๔. การอุทธรณ์คำสั่งทุเลา	๒๘๓
๕. ผลของคำสั่งทุเลาในระหว่างการอุทธรณ์คำพิพากษา	๒๘๓
ส่วนที่ ๒ การบรรเทาทุกข์ชั่วคราว	๒๘๔
๑. การขอบรรเทาทุกข์ชั่วคราว	๒๘๔
๒. การพิจารณาของศาล	๒๘๔
๓. การอุทธรณ์คำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ชั่วคราว	๒๘๕
บทที่ ๑๑ การร้องสอด การรวมคดี การแยกคดี การโอนคดี และการถอนคำฟ้อง.....	๒๘๖
ส่วนที่ ๑ การร้องสอด	๒๘๖
ส่วนที่ ๒ การรวมคดี	๒๘๘
ส่วนที่ ๓ การแยกคดี	๒๘๘
ส่วนที่ ๔ การโอนคดี	๒๘๙
ส่วนที่ ๕ การฟ้องซ้อน	๒๙๐
ส่วนที่ ๖ การฟ้องซ้ำ	๒๙๐
ส่วนที่ ๗ การทิ้งฟ้อง	๒๙๑
ส่วนที่ ๘ การถอนคำฟ้อง	๒๙๒
บทที่ ๑๒ การดำเนินกระบวนการพิจารณาและพิพากษาคดีปกครองที่โอนมาจากเรื่องร้องทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา.....	๒๙๓
ส่วนที่ ๑ การโอนเรื่องร้องทุกข์ไปเป็นคดีของศาลปกครอง	๒๙๓
ส่วนที่ ๒ การดำเนินกระบวนการพิจารณาและพิพากษาคดีปกครองที่โอนมาจากเรื่องร้องทุกข์	๒๙๓
บทที่ ๑๓ วิธีพิจารณาคดีปกครองในศาลปกครองสูงสุด.....	๒๙๕
ส่วนที่ ๑ วิธีพิจารณาคดีที่เป็นการฟ้องตรง	๒๙๕
๑. คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุดโดยตรง	๒๙๕
๒. วิธีพิจารณาคดีที่เป็นการฟ้องตรง	๒๙๖
ส่วนที่ ๒ วิธีพิจารณาคดีที่เป็นการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น	๒๙๗
๑. คำพิพากษาและคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นที่อาจอุทธรณ์ได้	๒๙๗

๒. ระยะเวลาในการอุทธรณ์	๒๙๘
๓. คำอุทธรณ์	๒๙๘
๔. การยื่นคำอุทธรณ์	๒๙๙
๕. ค่าธรรมเนียมศาลในชั้นอุทธรณ์	๒๙๙
๖. การตรวจคำอุทธรณ์เบื้องต้นโดยศาลปกครองชั้นต้น	๒๙๙
๗. การดำเนินกระบวนการพิจารณาอุทธรณ์โดยศาลปกครองสูงสุด	๓๐๑

บทที่ ๑๔ การขอให้พิจารณาคดีใหม่	๓๐๖
ส่วนที่ ๑ บุคคลและกรณีที่สามารถขอให้พิจารณาคดีใหม่ได้	๓๐๖
ส่วนที่ ๒ เงื่อนไขในการขอให้พิจารณาคดีใหม่	๓๐๗

บทที่ ๑๕ การบังคับคดี	๓๐๘
ส่วนที่ ๑ การบังคับคดีในกรณีที่มีการฟ้องว่าหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๓๐๙
๑. กรณีที่มีการฟ้องว่าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐออกกฎหรือคำสั่งทางปกครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๓๐๙
๒. กรณีที่มีการฟ้องว่าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการอื่นใด (นอกจากกฎหรือคำสั่ง) โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย	๓๑๐
ส่วนที่ ๒ การบังคับคดีในกรณีที่มีการฟ้องว่าหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร	๓๑๑
ส่วนที่ ๓ การบังคับคดีในกรณีที่มีการฟ้องคดีเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ	๓๑๑
ส่วนที่ ๔ การบังคับคดีในกรณีที่มีการฟ้องคดีเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง	๓๑๓
ส่วนที่ ๕ การบังคับคดีในกรณีที่มีการฟ้องคดีที่กฎหมายกำหนดให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้บุคคลต้องกระทำหรือละเว้นการกระทำ	๓๑๓
ส่วนที่ ๖ การบังคับคดีในกรณีที่มีการฟ้องให้ศาลมีคำพิพากษาแสดงความเป็นอยู่ของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง	๓๑๔
ส่วนที่ ๗ การบังคับคดีในกรณีที่มีการฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องที่กฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง	๓๑๔

บทที่ ๑๖ ความเชื่อมโยงของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการปกครองกับกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง	๓๑๖
---	-----

ส่วนที่ ๑ ความเชื่อมโยงกันโดยสภาพของหลักกฎหมายในกฎหมายทั้งสองฉบับ ๓๑๖

๑. หลักกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเป็นฐานที่ศาลปกครองใช้ในการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครอง ๓๑๖

๒. กฎหมายทั้งสองฉบับมีส่วนเสริมซึ่งกันและกัน ๓๑๗

ส่วนที่ ๒ ความเชื่อมโยงกันเฉพาะจุดในกฎหมายทั้งสองฉบับ ๓๑๗

๑. การให้ระบุนิติการอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้ในคำสั่ง ๓๑๗

๒. การให้อายุความฟ้องคดีต่อศาลปกครองสะดุดหยุดอยู่ ๓๑๗

๓. การพิจารณา “คู่กรณี” ในกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองกับการพิจารณา “ผู้ฟ้องคดี” ในกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ๓๑๘

๔. ค่าทดแทนความเสียหายจากการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองกับการฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ๓๑๘

ภาค ๖ ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการมีศาลปกครอง แนวปฏิบัติของรัฐบาลเกี่ยวกับการดำเนินคดีปกครอง และข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองเกี่ยวกับคดีบางประเภทของศาลปกครอง.... ๓๑๙

บทที่ ๑ ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับผลของการมีศาลปกครองและหลักประกันความสำเร็จของศาลปกครอง ๓๒๑

ส่วนที่ ๑ ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับผลของการมีศาลปกครอง ๓๒๑

๑. มีระบบศาลปกครองขึ้นอีกระบบศาลหนึ่งคู่ขนานไปกับระบบศาลยุติธรรม ๓๒๑

๒. เมืองคัลริวชาชีพทางกระบวนการยุติธรรมทางปกครองขึ้นใหม่ ๓๒๑

๓. มีบรรทัดฐานทางกฎหมายปกครองเกิดขึ้นใหม่จากแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครอง ๓๒๒

๔. มีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษากฎหมายในสังคมไทย ๓๒๒

ส่วนที่ ๒ ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับหลักประกันความสำเร็จของศาลปกครอง ๓๒๓

๑. ตุลาการศาลปกครองกลาง ๓๒๓

๒. ระบบวิธีพิจารณา ๓๒๓

๓. สำนักงานศาลปกครอง ๓๒๓

๔. สถาบันการศึกษา ๓๒๔

๕. สถาบันวิชาชีพ ๓๒๔

๖. การสนับสนุนจากรัฐและสังคม ๓๒๔

บทที่ ๒ แนวปฏิบัติของรัฐบาลเกี่ยวกับการดำเนินคดีปกครอง.....	๓๒๕
ส่วนที่ ๑ แนวปฏิบัติในการดำเนินคดีปกครองโดยทั่วไป	๓๒๕
๑. การดำเนินคดีในศาลปกครอง	๓๒๕
๒. ระยะเวลาการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการ	๓๒๖
๓. การดำเนินคดีที่ขาดอายุความ	๓๒๖
๔. การยุติข้อพิพาทระหว่างส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และ รัฐวิสาหกิจ	๓๒๖
ส่วนที่ ๒ แนวปฏิบัติในการดำเนินคดีเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง	๓๒๗
๑. สภาพปัญหา	๓๒๗
๒. แนวปฏิบัติ	๓๒๘
บทที่ ๓ ข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองเกี่ยวกับคดีบางประเภท...	๓๓๐
ส่วนที่ ๑ ข้อสังเกตเกี่ยวกับอำนาจของศาลปกครองในการพิจารณาพิพากษาคดีปกครองที่มีการฟ้องโต้แย้งความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีปัญหากี่ยวพันกับสิทธิในที่ดิน	๓๓๐
๑. ข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับหลักกฎหมายปกครองและแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองของต่างประเทศเกี่ยวกับการแบ่งเขตอำนาจระหว่างศาลยุติธรรมกับศาลปกครองและการพิจารณาพิพากษาคดีปกครองที่มีประเด็นซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น	๓๓๐
๒. บทบัญญัติและเจตนารมณ์ของกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจของศาลปกครอง	๓๓๕
๓. คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด และความเห็นของตุลาการศาลปกครองที่เห็นว่า คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำทางปกครองของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีประเด็นเกี่ยวพันกับสิทธิในที่ดินอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง	๓๓๘
๔. ความเห็นของผู้เขียน	๓๔๙
ส่วนที่ ๒ ข้อสังเกตเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าสัญญาใดเป็นสัญญาทางปกครองหรือไม่ : ความเกี่ยวพันระหว่างคู่สัญญาฝ่ายเอกชนกับการจัดทำบริการสาธารณะ	๓๕๑

๑. แนวคิดและพัฒนาการของสัญญาทางปกครองของฝรั่งเศส ๓๕๑
๒. หลักเกณฑ์การพิจารณาว่าสัญญาใดเป็นสัญญาทางปกครองหรือไม่
ตามกฎหมายและแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองของไทย ๓๕๓
๓. ข้อเสนอแนะของผู้เขียน ๓๕๘

สำหรับการศึกษาศึกษาและการอ้างอิงเท่านั้น
For educational use and reference only